

Acesta este actul compus (forma care include [republicarea](#) actului) creat la data de 25 martie 2014

M.Of.Nr.213 din 25 martie 2014

**LEGEA Nr. 104/2003 (r1)
privind manipularea cadavrelor umane si prelevarea
organelor si tesuturilor de la cadavre
in vederea transplantului*)**

*) Republicata in temeiul art. 248 din Legea [nr. 187/2012](#) pentru punerea in aplicare a Legii [nr. 286/2009](#) privind Codul penal, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012, dandu-se textelor o noua numerotare.

Legea [nr. 104/2003](#) privind manipularea cadavrelor umane si prelevarea organelor si tesuturilor de la cadavre in vederea transplantului a fost publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 222 din 3 aprilie 2003 si a mai fost modificata si completata prin:

- Ordonanta Guvernului [nr. 79/2004](#) pentru infiintarea Agentiei Nationale de Transplant, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 791 din 27 august 2004, aprobata cu modificari prin Legea [nr. 588/2004](#), publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 1.232 din 21 decembrie 2004;

- Ordonanta de urgenta a Guvernului [nr. 115/2004](#) privind salarizarea si alte drepturi ale personalului contractual din unitatile sanitare publice din sectorul sanitar, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 1.138 din 2 decembrie 2004, aprobata cu modificari si completari prin Legea [nr. 125/2005](#), publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 416 din 17 mai 2005;

- Legea [nr. 95/2006](#) privind reforma in domeniul sanatatii, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 372 din 28 aprilie 2006;

- Legea [nr. 47/2013](#) pentru modificarea si completarea Legii [nr. 104/2003](#) privind manipularea cadavrelor umane si prelevarea organelor si tesuturilor de la cadavre in vederea transplantului, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 145 din 19 martie 2013.

**Capitolul I
Dispozitii generale**

Art. 1. - (1) Prin cadavre umane se intelege persoanele care nu mai prezinta niciun semn de activitate cerebrala, cardiaca sau respiratorie si care sunt declarate decedate din punct de vedere medical, potrivit legii.

(2) Confirmarea medicala a mortii cerebrale se face pe baza criteriilor de diagnostic stabilite conform legii.

Art. 2. - Dreptul de manipulare a cadavrelor umane pentru diagnostic sau activitati didactice si stiintifice revine serviciilor de anatomie patologica si de prosectura ale spitalelor si institutiilor de medicina legala, disciplinelor universitare de anatomie si de anatomie patologica ale institutiilor de invatamant superior medical uman de stat sau private, acreditate ori autorizate, care organizeaza serviciile pentru utilizarea cadavrelor.

Art. 3. - Serviciile de anatomie patologica, prosectura si morfopatologie din cadrul spitalelor, precum si disciplinele universitare de anatomie patologica din institutiile de invatamant superior medical uman asigura, prin mijloace cu caracter stiintific, stabilirea diagnosticului de certitudine, contribuind la realizarea cercetarii stiintifice in domeniul medical si la imbunatatirea asistentei medicale.

Art. 4. - (1) Serviciile pentru utilizarea cadavrelor sunt structuri functionale ale disciplinelor universitare de anatomie din institutiile de invatamant superior medical uman care au atributia preluarii acestora, in scopul prelevarii si conservarii tesuturilor si organelor umane pentru activitate didactica si stiintifica.

(2) Institututiile de invatamant superior medical uman care organizeaza servicii pentru utilizarea cadavrelor pot detine si utiliza crematorii, conform prevederilor legale in domeniul protectiei mediului si cu respectarea normelor igienico-sanitare stabilite de Ministerul Sanatatii.

Art. 5. - Activitatea de anatomie patologica consta in efectuarea de examene macroscopice si microscopice asupra produselor biologice recoltate fie persoanelor in viata, fie la autopsie cadavrelor, si anume: piese operatorii, material bioptic, biopsii de tract digestiv, bronsice, hepatice, pancreatice, renale, punctii medulare, ganglionare, lichide biologice, material aspirat cu ac fin, frotiuri exfoliative, organe, fragmente tisulare si altele asemenea.

Art. 6. - In spitale se organizeaza un serviciu de anatomie patologica unic, ca sectie sau departament, subordonat administrativ direct conducerii spitalului, in care sunt incluse 3 compartimente distincte:

- a) compartimentul de histopatologie;
- b) compartimentul de citologie;
- c) compartimentul de prosectura.

Art. 7. - Activitatea din compartimentele de prosectura si autopsiile anatomopatologice se realizeaza numai in spitale sau in institutiile de medicina legala.

Capitolul II

Serviciile de anatomie patologica si prosectura

Art. 8. - (1) Activitatea de prosectura consta in urmatoarele:

a) efectuarea de autopsii in scop anatomoclinic si efectuarea examenului histopatologic al fragmentelor recoltate in cursul autopsiei sunt obligatorii si este recomandabil sa fie efectuate de catre acelasi anatomopatolog, pentru a corela datele de macroscopie cu cele de microscopie si, ulterior, cu datele clinice, in scopul aprecierii gradului de concordanta anatomoclinica;

b) activitati de restaurare a aspectului cadavrelor, precum: imbalsamarea, spalarea, imbracarea si cosmetizarea cadavrelor.

(2) Activitatile prevazute la alin. (1) lit. b) reprezinta o masura medicala obligatorie pentru prevenirea contaminarii si trebuie efectuate de personalul specializat al compartimentului de prosectura.

Art. 9. - Structura organizatorica si de personal, precum si atributiile serviciilor de anatomie patologica si prosectura din cadrul spitalelor sunt stabilite prin ordin al ministrului sanatatii.

Art. 10. - (1) Autopsia anatomopatologica se efectueaza obligatoriu in toate decesele survenite in spital care nu sunt cazuri medico-legale si unde este necesara confirmarea, precizarea sau completarea diagnosticului clinic, inclusiv decesul copiilor sub un an, indiferent de locul decesului, precum si decesele materne care nu sunt cazuri medico-legale.

(2) Nu se considera deces sub 24 de ore decesul survenit in cursul transferului intre sectii sau spitale, daca nu exista dubii asupra tratamentului aplicat sau a diagnosticului de deces, si nici decesul survenit in cursul internarii pentru o cura periodica a unei afectiuni cronice terminale, daca nu exista dubii asupra tratamentului aplicat sau a diagnosticului de deces.

(3) Pentru pacientii cu afectiuni cronice cunoscute, bine investigate, in conditiile in care apartinatorii nu au nicio rezerva asupra bolii si tratamentului aplicat si isi asuma in scris responsabilitatea pentru aceasta, se poate dispune neefectuarea autopsiei, sub semnatura, de catre directorul spitalului, cu avizul sefului de sectie unde a fost internat decedatul, al medicului curant si al sefului serviciului de anatomie patologica.

Art. 11. - In toate cazurile in care exista suspiciunea unor implicatii medico-legale prevazute de lege, seful serviciului de anatomie patologica din cadrul spitalului anunta in scris, in termen de 24 de ore, organele de urmarire penala competente, pentru indrumarea cazului catre institutia de medicina legala, potrivit competentei teritoriale prevazute in Ordonanta Guvernului [nr. 1/2000](#) privind organizarea activitatii si functionarea institutiilor de medicina legala, republicata, cu modificarile ulterioare. Aceeasi procedura se realizeaza si pentru decedatii neidentificati si pentru cetatenii straini decedati in spital.

Capitolul III

Disciplinele universitare de anatomie si organizarea serviciilor pentru utilizarea cadavrelor

Art. 12. - Disciplina universitara de anatomie este o unitate functionala in cadrul institutiei de invatamant superior medical uman si care include serviciul pentru utilizarea cadavrelor, a carui structura organizatorica si de personal este stabilita de conducerea institutiei.

Art. 13. - Serviciile pentru utilizarea cadavrelor din cadrul disciplinelor universitare de anatomie au urmatoarele atributii:

- a) preiau cadavrele pe baza de protocol incheiat intre institutiile de invatamant superior medical si serviciile de anatomie patologica si prosectura ale spitalelor;
- b) prepara si conserva cadavrele pentru disectie, punand la dispozitia invatamantului anatomic si chirurgical materialul didactic;
- c) efectueaza preparate anatomiche;
- d) prepara schelete;
- e) conserva tesuturi si organe.

Art. 14. - Serviciile pentru utilizarea cadavrelor din cadrul disciplinelor universitare de anatomie desfasoara in principal activitati de invatamant si de cercetare stiintifica medicala.

Art. 15. - Serviciile pentru utilizarea cadavrelor din cadrul disciplinelor universitare de anatomie colaboreaza in activitatea lor cu compartimentele de microscopie ale catedrelor de histologie, de anatomie patologica si de biologie celulara ale institutiilor de invatamant superior medical uman.

Art. 16. - (1) Disciplinele universitare de anatomie, anatomie patologica, histologie si biologie celulara impreuna cu serviciile de prosectura constituie un departament functional in cadrul institutiei de invatamant superior medical uman.

(2) Serviciile de prosectura din spitalele universitare sunt folosite ca baze clinice pentru disciplinele universitare de anatomie si anatomie patologica.

Art. 17. - (1) Serviciile pentru utilizarea cadavrelor ale disciplinelor universitare de anatomie, parti componente ale departamentelor functionale in cadrul institutiilor de invatamant superior medical uman, sunt obligate sa intocmeasca o lista de arondare a spitalelor, precum si a altor unitati sanitare cu paturi prevazute la art. 172 alin. (2) din [Legea nr. 95/2006](#) privind reforma in domeniul sanatatii, cu modificarile si completarile ulterioare, care dispun de servicii de anatomie patologica si de prosectura.

(2) In baza acestei liste, spitalele si unitatile sanitare cu paturi sunt obligate sa incheie protocolul prevazut la art. 13 lit. a).

(3) Protocolul se elaboreaza de catre departamentele functionale din cadrul institutiilor de invatamant superior medical uman.

Art. 18. - (1) Serviciile de anatomie patologica si de prosectura din cadrul spitalelor, precum si ale altor unitati sanitare cu paturi care detin cadavre nerevendicate sau fara apartinatori au obligatia sa informeze de indata, in scris, disciplinele universitare de anatomie la care sunt arondate.

(2) Disciplinele universitare de anatomie, prin intermediul departamentelor functionale din cadrul institutiilor de invatamant superior medical uman, trebuie sa isi manifeste de indata disponibilitatea de a prelua cadavrul.

(3) Cadavrul se preia de catre reprezentantii departamentelor functionale din cadrul institutiilor de invatamant superior medical uman in termen de 3 zile de la primirea informarii.

Art. 19. - Serviciile pentru utilizarea cadavrelor ale disciplinelor universitare de anatomie sunt obligate sa conserve cadavrele timp de 30 de zile de la deces inainte de introducerea acestora in salile de disectie.

Art. 20. - (1) Primariile acorda ajutor de inmormantare departamentelor functionale din cadrul institutiilor de invatamant superior medical uman, in baza actelor de deces, precum si a protocolului incheiat cu serviciile de

anatomie patologica si prosectura ale spitalelor si ale altor unitati sanitare cu paturi.

(2) Departamentele functionale din cadrul institutiilor de invatamant superior medical uman asigura serviciul religios si, dupa caz, incinerarea sau inmormantarea cadavrelor, dupa ce acestea au fost utilizate in scop didactic ori stiintific.

(3) Departamentelor functionale din cadrul institutiilor de invatamant superior medical uman nu li se acorda ajutor de inmormantare daca, in intervalul de timp prevazut la art. 19, cadavrul este revendicat de catre rude.

Capitolul IV

Finantarea si salarizarea personalului

Art. 21. - (1) Finantarea serviciilor de anatomie patologica si prosecturi din cadrul spitalului se face din bugetul Fondului de asigurari sociale de sanatate, prin bugetul spitalului, conform legii.

(2) Finantarea serviciilor pentru utilizarea cadavrelor din cadrul disciplinelor universitare de anatomie se face din bugetul de stat alocat institutiei de invatamant superior medical uman si din venituri proprii ale institutiei.

Art. 22. - Personalul care isi desfasoara activitatea in serviciile de anatomie patologica si prosecturi ale spitalelor, precum si personalul disciplinelor universitare de anatomie, de histologie, de anatomie patologica si al catedrei de biologie celulara se incadreaza in categoria locurilor de munca in conditii deosebite de munca.

Capitolul V

Folosirea cadavrelor in scop didactic si stiintific si prelevarea de tesuturi si organe de la cadavre

Art. 23. - Disciplinele universitare de anatomie, de anatomie patologica si serviciile de prosecturi si anatomie patologica pot prelua cadavre in scop didactic si stiintific in urmatoarele situatii:

a) in situatia in care exista o intelegere expresa prealabila, acordata in scris, a pacientului sau a familiei;

b) persoanele in viata isi pot pune la dispozitia institutiei de invatamant superior medical uman corpul, dupa deces, in baza unor norme comune elaborate de serviciile de prosectura ale spitalelor si conducerea institutiilor de invatamant superior medical uman;

c) cadavrele nerevendicate sau fara apartinatori sunt preluate de catre serviciile pentru utilizarea cadavrelor ale disciplinelor universitare de anatomie, potrivit prevederilor art. 17 si 18.

Art. 24. - Prelevarea de tesuturi si organe de la cadavre se face astfel incat sa nu prejudicieze rezultatele autopsiei sau ale autopsiei medico-legale.

Art. 25. - (1) Manipularea cadavrelor cu incalcarea prevederilor prezentei legi constituie contraventie si se sanctioneaza cu amenda de la 500 lei la 3.000 lei.

(2) Constatarea si sanctionarea contraventiei prevazute la alin. (1) se face de catre organele de politie.

(3) Contraventiei prevazute la alin. (1) ii sunt aplicabile dispozitiile Ordonantei Guvernului [nr. 2/2001](#) privind regimul juridic al contraventiilor, aprobata cu modificari si completari prin Legea [nr. 180/2002](#), cu modificarile si completarile ulterioare.

Capitolul VI

Dispozitii tranzitorii si finale

Art. 26. - In termen de 60 de zile de la intrarea in vigoare a prezentei legi, Ministerul Sanatatii, Ministerul Mediului si Schimbarilor Climatice si institutiile de invatamant superior medical uman vor supune aprobarii

Guvernului normele metodologice de aplicare a prezentei legi.*)

*) A se vedea Hotararea Guvernului [nr. 451/2004](#) pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii [nr. 104/2003](#) privind manipularea cadavrelor umane si prelevarea organelor si tesuturilor de la cadavre in vederea transplantului, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 340 din 19 aprilie 2004, cu modificarile si completarile ulterioare.

Art. 27. - Orice alte dispozitii contrare prezentei legi se abroga.